

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MELCHIORA WATHELETA
przedstawiona w dniu 29 maja 2018 r.¹

Sprawa C-287/17

**Česká pojišťovna a.s.
przeciwko
WCZ, spol. s r.o.**

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Okresní soud v Českých Budějovicích (sąd rejonowy w Czeskich Budziejowicach, Republika Czeska)]

Odesłanie prejudycjalne – Prawo przedsiębiorstw – Zwalczanie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych – Dyrektywa 2011/7/UE – Artykuł 6 ust. 1 i 3 – Zwrot kosztów odzyskiwania należności – Koszty związane z monitem

1. Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Okresní soud v Českých Budějovicích (sąd rejonowy w Czeskich Budziejowicach, Republika Czeska), dotyczy art. 6 ust. 1 i 3 dyrektywy 2011/7/UE². Został on złożony w ramach sporu pomiędzy zakładem ubezpieczeń Česká pojišťovna a.s. a spółką WCZ, spol. s r.o., w przedmiocie rekompensaty za koszty odzyskiwania należności poniesione przez Česká pojišťovna w celu uzyskania zapłaty składek należnych od WCZ.

I. Ramy prawne

A. Prawo Unii

2. Motywy 19–21 dyrektywy 2011/7 brzmią następująco:

„(19) Konieczna jest uczciwa rekompensata za ponoszone przez wierzycieli koszty odzyskiwania należności w związku z opóźnieniami w płatnościach, aby zniechęcić do opóźnień w płatnościach. Koszty odzyskiwania należności powinny obejmować również odzyskiwanie kosztów administracyjnych oraz rekompensatę za koszty wewnętrzne poniesione z powodu opóźnień w płatnościach, w odniesieniu do których niniejsza dyrektywa powinna przewidzieć stałą minimalną kwotę, którą można połączyć z odsetkami za opóźnienia w płatnościach. Rekompensata w postaci stałej kwoty powinna mieć na celu ograniczenie kosztów administracyjnych i wewnętrznych związanych z odzyskiwaniem należności. Rekompensata za koszty odzyskiwania należności powinna zostać ustalona bez naruszania przepisów prawa krajowego, zgodnie z którymi sąd krajowy może przyznać wierzycielowi rekompensatę za każdą dodatkową szkodę powstałą w związku z opóźnieniem w płatnościach dłużnika.

¹ Język oryginału: francuski.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U. 2011, L 48, s. 1).

(20) Oprócz roszczenia o zapłatę stałej kwoty na pokrycie kosztów odzyskiwania należności wierzyciele powinni mieć również roszczenie o zwrot pozostałych kosztów odzyskiwania należności, które ponoszą z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika. Do tych kosztów zalicza się w szczególności koszty poniesione przez wierzycieli w związku ze skorzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej.

(21) Niniejsza dyrektywa nie powinna naruszać prawa państw członkowskich do ustanawiania wyższych, a więc korzystniejszych dla wierzyciela, stałych kwot na poczet rekompensaty za koszty odzyskiwania należności ani do zwiększania tych kwot, między innymi w celu nadążania za inflacją”.

3. Artykuł 6 omawianej dyrektywy, zatytułowany „Rekompensata za koszty odzyskiwania należności”, przewiduje:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wierzyciel był uprawniony do uzyskania od dłużnika co najmniej stałej kwoty 40 EUR, w przypadku gdy odsetki za opóźnienia w płatnościach stają się wymagalne w ramach transakcji handlowych zgodnie z art. 3 lub 4.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby stała kwota, o której mowa w ust. 1, była płacona bez konieczności przypomnienia jako rekompensata za koszty odzyskiwania należności poniesione przez wierzyciela.

3. Oprócz stałej kwoty, o której mowa w ust. 1, wierzyciel jest uprawniony do uzyskania od dłużnika rozsądnej rekompensaty za wszelkie koszty odzyskiwania należności przekraczające tę stałą kwotę, poniesione z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika. Mogłoby to obejmować koszty poniesione między innymi w związku ze skorzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej”.

4. Artykuł 12 tejże dyrektywy stanowi:

„[...]

3. Państwa członkowskie mogą utrzymać lub wprowadzić w życie przepisy, które są korzystniejsze dla wierzyciela niż przepisy niezbędne do spełnienia wymogów niniejszej dyrektywy.

4. Podczas transpozycji niniejszej dyrektywy państwa członkowskie mogą zdecydować, czy wykluczyć umowy zawarte przed dniem 16 marca 2013 r.”.

B. Prawo czeskie

5. Paragraf 369 ust. 1 zdanie ostatnie zákon č. 513/1991, obchodní zákoník (ustawy nr 513/1991 – kodeks handlowy), zmienionej zákon č. 179/2013 (ustawą nr 179/2013), stanowi:

„Poza odsetkami za zwłokę dłużnik uprawniony jest do zwrotu minimalnej kwoty kosztów odzyskiwania należności, której wysokość i warunki określa rozporządzenie rady ministrůw”.

6. Paragraf 3 nařizení vlády č. 351/2013 (rozporządzenia rady ministrůw nr 351/2013), dokonujący zdaniem sądu odsyłającego transpozycji art. 6 dyrektywy 2011/7 (zwanego dalej „rozporządzeniem rady ministrůw”) stanowi:

„W przypadku zobowiązań wzajemnych między przedsiębiorcami [...] minimalna kwota kosztów związanych z dochodzeniem każdej wierzytelności wynosi 1200 [CZK (koron czeskich) (około 47 EUR)]”.

7. Paragraf 121 ust. 3 zákon č. 40/1964, občanský zákoník (ustawy nr 40/1964 ustanawiającej kodeks cywilny) stanowi:

„Roszczenia akcesoryjne w stosunku do wierzytelności obejmują odsetki, odsetki za zwłokę, kary za zwłokę i koszty odzyskiwania należności”.

8. Paragraf 142 ust. 1 zákon č. 99/1963, občanský soudní řád (ustawy nr 99/1963 ustanawiającej kodeks postępowania cywilnego) stanowi:

„Stronie, która wygrała sprawę, sąd przyznaje rekompensatę za koszty niezbędne do skutecznego dochodzenia lub obrony praw przeciwko stronie, która przegrała sprawę”.

9. Zgodnie z § 142a ust. 1 omawianego kodeksu:

„Powodowi, który wygrał postępowanie o wykonanie zobowiązania, przysługuje prawo do rekompensaty za koszty postępowania przeciwko pozwanemu jedynie wówczas, gdy co najmniej 7 dni przed złożeniem powództwa wszczynającego postępowanie wysłał do pozwanego na adres do doręczeń lub na ostatni znany adres wezwanie do spełnienia świadczenia”.

II. Spór w postępowaniu głównym i pytanie prejudycjalne

10. Česká pojišťovna i WCZ zawarły w dniu 7 listopada 2012 r. umowę ubezpieczenia obowiązującą od tego dnia.

11. Pismem z dnia 10 marca 2015 r. Česká pojišťovna powiadomił WCZ o rozwiązaniu umowy z dniem 25 lutego 2015 r. ze względu na nieuiszczenie składek przez WCZ oraz zwrócił się do niej o zapłatę zaległych składek za okres pomiędzy dniem 7 listopada 2014 r. a dniem 26 lutego 2015 r. w kwocie 1160 CZK (około 45 EUR). W sumie Česká pojišťovna skierował do WCZ cztery monity przed wniesieniem powództwa do sądu odsyłającego.

12. Česká pojišťovna zwraca się do wspomnianego sądu o zasądzenie od WCZ po pierwsze zapłaty omawianej kwoty 1160 CZK (około 45 EUR), powiększonej o ustawowe odsetki za zwłokę za okres pomiędzy dniem 25 lutego 2015 r. a dniem zapłaty należnych składek, i po drugie zwrotu kosztów związanych z odzyskiwaniem jego należności w wysokości 1200 CZK (około 47 EUR). Ponadto Česká pojišťovna domaga się od WCZ zwrotu kosztów postępowania.

13. Po ustaleniu, że prawo krajowe zobowiązuje sądy do uwzględnienia z tytułu kosztów sądowych kosztów związanych z jednym monitem wysłanym do pozwanego przed wniesieniem powództwa do sądu, sąd odsyłający zastanawia się na tym, czy należy uwzględnić, poza ryczałtową rekompensatą za koszty odzyskiwania należności wynikającą z art. 6 dyrektywy 2011/7, rekompensatę za koszty monitu na podstawie krajowych przepisów proceduralnych. Sąd ten wskazuje bowiem, że zgodnie z motywem 19 omawianej dyrektywy ryczałtowa rekompensata na podstawie art. 6 tej dyrektywy powinna właśnie pokryć poniesione przez powoda koszty związane z monitem. Wynikałoby z tego, zdaniem tego sądu, że uwzględnienie dwóch rekompensat (na podstawie omawianego art. 6 i na podstawie krajowych przepisów proceduralnych) pozwalałoby powodowi na dwukrotne uzyskanie tej samej rekompensaty.

14. Taka kwestia ma podstawowe znaczenie w ramach sprawy zawisłej przed sądem odsyłającym, ponieważ Česká pojišťovna domaga się ryczałtowej rekompensaty w wysokości 1200 CZK (około 47 EUR), w zastosowaniu § 3 rozporządzenia rady ministrów i art. 6 dyrektywy 2011/7, a także, w zastosowaniu prawa krajowego, rekompensaty za koszty zastępstwa procesowego, w tym rekompensaty za koszty monitu wysłanego przed wniesieniem powództwa, wynikającej z prawa krajowego.

15. W tych okolicznościach sąd odsyłający postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 6 ust. 1 i 3 dyrektywy [2011/7] powinien być interpretowany w ten sposób, że zobowiązuje sąd do przyznania powodowi wygrywającemu spór o zapłatę należności z transakcji handlowej określonej w art. 3 lub 4 wspomnianej dyrektywy kwoty 40 EUR (lub ekwiwalentu w walucie krajowej) i oprócz tego rekompensaty za koszty postępowania sądowego, w tym rekompensaty za koszty monitowania pozwanego przed wniesieniem powództwa w wysokości ustalonej na podstawie przepisów procesowych państwa członkowskiego?”.

III. Postępowanie przed Trybunałem

16. Żadna ze stron postępowania głównego nie uznała za niezbędne złożenia uwag na piśmie w niniejszym postępowaniu. W istocie jedynie Komisja Europejska przekazała Trybunałowi swoje uwagi. Co więcej, nie wniesiono o przeprowadzenie rozprawy ani nie została ona przeprowadzona przez Trybunał z urzędu. Niemniej jednak, w celu udzielenia użytecznej odpowiedzi sądowi odsyłającemu uznałem za niezbędne zwrócić się do stron oraz do rządu czeskiego o odpowiedzi pisemne na kilka pytań, co uczyniły rząd czeski i Komisja.

IV. Analiza

A. Uwagi wstępne:

17. Z przyczyn wskazanych w pkt 21 i 22 wyroku z dnia 16 lutego 2017 r., IOS Finance EFC (C-555/14, EU:C:2017:121), zastosowanie *ratione temporis* dyrektywy 2011/7 nie może być w niniejszej sprawie kwestionowane. Przeciwnie do swoich twierdzeń w sprawie, w której zapadł wspomniany wyrok, Komisja przyjęła w swoich uwagach zastosowanie dyrektywy 2011/7, niezależnie od okoliczności, że Republika Czeska skorzystała z możliwości, jaką przyznano państwom członkowskim w art. 12 ust. 4 tejszej dyrektywy, wyłączenia z zakresu stosowania dyrektywy umów zawartych przed datą określoną w art. 12 ust. 1 tej dyrektywy dla dokonania jej transpozycji. W swojej odpowiedzi na pytania Trybunału rząd czeski również nie podważył zastosowania dyrektywy 2011/7.

B. Orzecznictwo

18. O ile się nie mylę, Trybunał nie dokonywał dotychczas wykładni art. 6 dyrektywy 2011/7³.

19. Niemniej jednak, jeśli chodzi o dyrektywę poprzedzającą tę ostatnią dyrektywę, mianowicie o dyrektywę 2000/35/WE⁴, w wyroku z dnia 10 marca 2005 r., QDQ Media (C-235/03, EU:C:2005:147), dokonano wykładni art. 3 ust. 1 lit. e) tej ostatniej dyrektywy, odpowiadającego do pewnego stopnia art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7.

3 Wiele wyroków dotyczy wykładni innych przepisów tej dyrektywy: w szczególności wyrok z dnia 26 lutego 2015 r., Federconsorzi i Liquidazione giudiziale dei beni ceduti ai creditori della Federconsorzi (C-104/14, EU:C:2015:125) (w przedmiocie wykładni art. 7 i 12 tej dyrektywy); wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., IOS Finance EFC (C-555/14, EU:C:2017:121) (w przedmiocie zgodności z tą dyrektywą, a w szczególności z art. 7 ust. 2 i 3, uregulowania krajowego, umożliwiającego wierzycielowi odstąpienie od żądania odsetek za opóźnienia w płatnościach i rekompensaty za koszty odzyskiwania należności w zamian za niezwłoczną spłatę kwoty głównej wymagalnych wierzytelności) i wyrok z dnia 1 czerwca 2017 r., Zarski (C-330/16, EU:C:2017:418) (zasadniczo w przedmiocie wykładni art. 12 dyrektywy dotyczącego jej transpozycji). Przed Trybunałem toczy się ponadto sprawa Gambietz, C-131/18, dotycząca art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7 i przypadku podobnego do niniejszej sprawy.

4 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U. 2000, L 200, s. 35 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 17, t. 1, s. 226).

20. Trybunał rozpoznawał w tej sprawie pytanie o to, czy w ramach ochrony wierzyciela przewidzianej w dyrektywie 2000/35, możliwe było uznanie kosztów wynikających z udziału adwokata lub prokuratora w postępowaniu w sprawie nakazu zapłaty wszczętym w celu odzyskania należności za koszty odzyskiwania tej należności. Trybunał orzekł, że w braku możliwości włączenia – na podstawie prawa krajowego – do zestawienia kosztów postępowania, którymi mógłby zostać obciążony podmiot prywatny zobowiązany z tytułu należności związanej z jego działalnością zawodową, kosztów wynikających z udziału adwokata lub pełnomocnika sądowego na rzecz wierzyciela w postępowaniu sądowym mającym na celu odzyskanie tej należności, dyrektywa 2000/35 nie może służyć sama w sobie jako podstawa takiej możliwości.

21. Ten rodzaj kosztów został wyraźnie wymieniony w art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7 wśród „koszt[ów] odzyskiwania należności przekraczając[y]ch tę stałą kwotę, poniesion[y]ch z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika”.

C. Moja propozycja

22. Po przeanalizowaniu celu i brzmienia oraz kontekstu dyrektywy 2011/7, jak i prac przygotowawczych do niej, jestem zdania, że przeciwnie do tego, co mógłby sugerować motyw 20 tejże dyrektywy, stała kwota w wysokości 40 EUR, przewidziana w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy – jako minimum wiążące dla państw członkowskich – nie może być rozumiana jako zmierzająca do uzyskania pełnej rekompensaty za pewnego rodzaju koszty odzyskiwania należności (w niniejszym przypadku „wewnętrzne” lub „administracyjne” koszty odzyskiwania należności, obejmujące koszty monitu). Wynika z tego, że rozsądna rekompensata, o której mowa w art. 6 ust. 3 rzeczony dyrektywy, nie może być rozumiana jako dotycząca wyłącznie „pozostałych” kosztów odzyskiwania należności poniesionych przez wierzyciela.

1. Cel i brzmienie dyrektywy 2011/7

23. Celem dyrektywy 2011/7, zgodnie z art. 1 tej dyrektywy, jest zwalczanie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, aby zapewnić właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego, wspierając tym samym konkurencyjność przedsiębiorstw, a w szczególności MŚP (małych i średnich przedsiębiorstw).

24. Jak wskazano w motywie 12 omawianej dyrektywy, opóźnienia w płatnościach stanowią naruszenie postanowień umowy, które stało się korzystne finansowo dla dłużników w większości państw członkowskich z uwagi na naliczanie niskich lub zerowych odsetek za opóźnienia w płatnościach⁵ lub powolne procedury ściągania należności. Prawodawca uznał za niezbędne odwrócenie tej tendencji i zniechęcenie do przekraczania terminów płatności.

25. Dyrektywa ta zmierza zatem do skutecznej ochrony wierzyciela przed opóźnieniami w płatnościach⁶, zaś ochrona ta wymaga siłą rzeczy zaoferowania mu możliwie najpełniejszej rekompensaty za poniesione przez niego koszty odzyskiwania należności.

26. Już na tej podstawie ograniczenie rekompensaty z tytułu art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7 wyłącznie do pewnej kategorii kosztów poniesionych przez wierzyciela byłoby sprzeczne z podstawową zasadą, zgodnie z którą wierzyciel ma prawo do rozsądnej rekompensaty⁷ wszystkich kosztów odzyskiwania należności wynikających z opóźnień w płatnościach.

5 Wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., IOS Finance EFC (C-555/14, EU:C:2017:121, pkt 24).

6 Zobacz, co do dyrektywy 2000/35, wyrok z dnia 15 grudnia 2016 r., Nemeč (C-256/15, EU:C:2016:954, pkt 50).

7 W motywie 19 dyrektywy 2011/7 jest mowa o uczciwej rekompensacie.

27. W praktyce takie ograniczenie oznaczałoby, że niektóre koszty ponoszone przez wierzyciela nie zostałyby w ogóle zrekompensowane, co stałoby w rażącej sprzeczności z celem dyrektywy uczynienia opóźnień w płatnościach mniej opłacalnymi pod względem finansowym oraz zniechęcenia do takich opóźnień w płatnościach⁸.

28. Brzmienie dyrektywy 2011/7 dobrze wyraża jej cel.

29. Zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 2011/7 wierzyciel ma prawo do uzyskania od dłużnika zapłaty minimalnej stałej kwoty w wysokości 40 EUR [(określonej na 1200 CZK (około 47 EUR) w prawie czeskim przez § 3 rozporządzenia rady ministrów)].

30. Zgodnie z art. 6 ust. 2 tej dyrektywy państwa członkowskie zapewniają, aby stała kwota, o której mowa w jej art. 6 ust. 1, była płacona bez konieczności przypomnienia jako rekompensata za koszty odzyskiwania należności poniesione przez wierzyciela, bez rozróżnienia pomiędzy tymi kosztami⁹.

31. Prawo wierzyciela do uzyskania rekompensaty za poniesione przez niego koszty wykraczające poza stałą kwotę 40 EUR wynika jasno z art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7, w którym przewidziano rekompensatę za „wszelkie koszty odzyskiwania należności przekraczające tę stałą kwotę, poniesione z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika”. Rekompensata ta odnosi się zatem do kosztów „wszelk[ich innych]” niż koszty objęte stałą kwotą.

32. Co więcej, art. 12 ust. 3 dyrektywy 2011/7, zgodnie z którym państwa członkowskie mogą utrzymać lub wprowadzić w życie przepisy, które są korzystniejsze dla wierzyciela niż przepisy niezbędne do spełnienia wymogów omawianej dyrektywy, należy interpretować w ten sposób, że dyrektywa ta nie stoi na przeszkodzie uregulowaniom krajowym przyznającym wierzycielowi ryczałtową rekompensatę wyższą od minimalnej kwoty w wysokości 40 EUR.

33. Zważywszy na powyższe, jeśli krajowy ustawodawca decyduje się na taką możliwość, do niego należy wybór odpowiednich sposobów realizacji, jak na przykład ustalenie kwoty zmiennej w zależności od wartości wierzytelności¹⁰.

2. Motywy 19 i 20 dyrektywy 2011/7

34. Zważywszy, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału „preambuła aktu [prawa Unii] nie ma mocy prawnie wiążącej i nie może być powoływana ani dla uzasadnienia odstępstw od przepisów danego aktu, ani w celu wykładni tych przepisów w sposób oczywiście sprzeczny z ich brzmieniem”¹¹, uważam za użyteczne przeanalizowanie motywów 19 i 20 dyrektywy 2011/7, które rozróżniają rodzaje kosztów poniesionych przez wierzyciela, i które zastrzegają jak się zdaje dla ryczałtowej rekompensaty pokrycie w całości kosztów „wewnętrznych” lub „administracyjnych”, zaś dla rekompensaty przekraczającej 40 EUR pokrycie „pozostałych” kosztów odzyskiwania należności.

35. Te pojęcia „kosztów wewnętrznych” lub „kosztów administracyjnych” pojawiały się w trakcie prac przygotowawczych do dyrektywy.

⁸ Zobacz motyw 12 dyrektywy 2011/7 in fine, zgodnie z którym dyrektywa „[powinna przewidywać,] że wykluczenie prawa do rekompensaty za koszty odzyskiwania należności powinno być uważane za rażąco nieuczciwe”.

⁹ Przeciwnie do tego, na co mógłby wskazywać motyw 20 tej dyrektywy, w którym jest mowa o „kosztach [wewnętrznych]” i „pozostałych kosztach” bez zdefiniowania tych pojęć. Powróć do tego.

¹⁰ Taki przypadek występuje w Irlandii, w której krajowym ustawodawstwie [Statutory Instrument No. 580/2012 – European Communities (Late Payment in Commercial Transactions) Regulations 2012 (rozporządzeniu nr 580/2012 – Unia Europejska (opóźnienia w płatnościach w transakcjach handlowych) rozporządzenie 2012] przewidziano stałą kwotę w wysokości 40 EUR, jeśli niezapłacona należność wynosi mniej niż 1000 EUR, stałą kwotę w wysokości 70 EUR, jeśli niezapłacona należność wynosi między 1000 a 10 000 EUR, i stałą kwotę w wysokości 100 EUR, jeśli niezapłacona należność wynosi ponad 10 000 EUR.

¹¹ Wyrok z dnia 19 czerwca 2014 r., Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, pkt 31).

36. W swoim wniosku Komisja zdecydowała się po pierwsze na automatyczną rekompensatę kosztów odzyskiwania należności, nieokreślonych inaczej, obliczoną w zależności od kwoty niezapłaconej wierzytelności (która mogła wynosić aż do 1% kwoty wierzytelności równych lub wyższych niż 10 000 EUR) oraz po drugie na rozsądne odszkodowanie za wszystkie „pozostałe” koszty odzyskiwania należności. Zgodnie z uzasadnieniem wniosku zmiana ta pozwalała na zastąpienie „niejasnego pojęcia »kosztów odzyskiwania należności« [...] nowym systemem polegającym na określeniu sumy wewnętrznych kosztów odzyskiwania należności”¹².

37. Komisja Parlamentu Europejskiego badająca omawiany wniosek wprowadziła górny limit w wysokości 40 EUR, bez względu na wartość niezapłaconej wierzytelności, z tego powodu, że „przepis, zgodnie z którym za opóźnienie w płatności należności wynoszącej ponad 10 000 EUR przysługuje 1-procentowa rekompensata bez górnego limitu, mógłby w przypadku transakcji o dużej wartości prowadzić do znacznych i nadmiernych kosztów, które nie odzwierciedlają kosztów rzeczywistych”¹³.

38. W swoim stanowisku w pierwszym czytaniu Parlament utrzymał górny limit w wysokości 40 EUR. Wyjaśnił co więcej, że rozsądne odszkodowanie, przewidziane w art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7, obejmowałoby pozostałe koszty przekraczające omawianą kwotę 40 EUR. To wyjaśnienie stanowi potwierdzenie faktu, że stała kwota w wysokości 40 EUR nie zmierza do pełnej rekompensaty „wewnętrznych” lub „administracyjnych” kosztów odzyskiwania należności. Niemniej jednak to również Parlament, w swoim stanowisku w pierwszym czytaniu, wprowadził koncepcję, zawartą w motywie 19 wskazanej dyrektywy, zgodnie z którą ryczałtowa rekompensata zmierza do ograniczenia wewnętrznych lub administracyjnych kosztów odzyskiwania należności oraz zaproponował (zob. motyw 20 te samej dyrektywy), aby uprawnienie do zapłaty stałej kwoty dotyczyło *wewnętrznych* kosztów odzyskiwania należności¹⁴.

39. Pojęcia te odnajdujemy więc w motywach 19 i 20 dyrektywy 2011/7, mogących wskazywać na to, że „wszelkie [pozostałe]” koszty wymienione w art. 6 ust. 3 te samej dyrektywy to koszty „zewnętrzne”, tym bardziej iż zarówno w motywie 20, jak i w art. 6 ust. 3 wskazanej dyrektywy, mowa jest o kosztach poniesionych przez wierzyciela w związku ze skorzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej, a więc z usług „zewnętrznych” dla przedsiębiorstwa.

40. Szereg argumentów skłania mnie do odrzucenia tezy, zgodnie z którą omawiana dyrektywa wprowadza podział kosztów poniesionych przez wierzyciela na „wewnętrzne” lub „administracyjne”, pokrywane wyłącznie przez ryczałtową rekompensatę, oraz koszty „pozostałe”¹⁵ (lub „zewnętrzne”) pokrywane przez (rozsądną, zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7) dodatkową rekompensatę¹⁶.

12 Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, 2009/0054(COD), s. 7. Co więcej, „przekształcenie dyrektywy [2000/35] ma na celu poprawę skuteczności i efektywności środków zaradczych w stosunku do opóźnień w płatnościach poprzez wprowadzenie prawa do odzyskania kosztów administracyjnych i uzyskania rekompensaty kosztów wewnętrznych związanych z opóźnieniami w płatnościach” (zob. tenże wniosek, s. 5).

13 Sprawozdanie w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, A7-0136/2010, s. 21.

14 Stanowisko Parlamentu Europejskiego przyjęte w pierwszym czytaniu w dniu 20 października 2010 r. w celu przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/.../UE w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (przekształcenie), EP-PE_TC1-COD(2009)0054.

15 W innych wersjach językowych motywu 20 nie użyto wyrazu „autres” [pozostałe], ale jak w wersji niderlandzkiej wyrazu „overige”, w wersji włoskiej wyrazu „restanti”, w wersji hiszpańskiej wyrazu „demás”, co nie sugeruje rozróżnienia rodzaju kosztów. W innych wersjach językowych tekstu dyrektywy nie wprowadzono opozycji między danymi kosztami a „pozostałymi” kosztami. W wersji angielskiej użyto wyrazu „any”, w wersji włoskiej wyrazu „ogni”, w wersji niderlandzkiej wyrazu „alle”, w wersji hiszpańskiej wyrazu „todos”, w wersji greckiej wyrazu „οποιαδήποτε”. Inaczej niż wynika ze znaczenia słowa „pozostałe”, wspomniane wersje językowe odnoszą się zatem do wszystkich kosztów lub każdego z nich.

16 Rząd czeski i Komisja również sprzeciwiają się temu podziałowi kosztów, ponieważ jeśli każdy z rodzajów kosztów podlegałby innemu reżimowi, doprowadziłoby to do nieuzasadnionej dyskryminacji.

41. Na wstępie pojęcia te nie były stosowane w dyrektywie 2000/35, która w art. 3 ust. 1 lit. e) przewidywała, że wierzyciel miał prawo do „rozsądn[ej] rekompensat[y] *wszystkich* kosztów odzyskiwania należności, poniesionych z powodu opóźnień w płatnościach” dłużnika (wyróżnienie moje). Tymczasem dyrektywa 2011/7, która zastąpiła dyrektywę 2000/35, miała na celu przyczynienie się do zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, a z pewnością nie uczynienie bardziej skomplikowanym uzyskanie rekompensaty przez wierzyciela.

42. Następnie podział kosztów wierzyciela nie znajduje żadnego potwierdzenia w brzmieniu art. 6 dyrektywy 2011/7. Zgodnie z ust. 1 stała kwota stanowi minimum. Zgodnie z art. 6 ust. 2 tejże dyrektywy kwota ta jest wymagalna bez przypomnienia jako rekompensata za koszty poniesione przez wierzyciela. Zgodnie z jej art. 6 ust. 3 „wszelkie [pozostałe]” koszty (mianowicie koszty niepokryte przez stałą kwotę) mogą być dochodzone przez wierzyciela w taki sposób, aby uzyskać on za nie „rozsądną rekompensatę”.

43. Ponadto, jak wskazuje rząd czeski, podział kosztów nie może również zostać wywnioskowany z przykładowego wyliczenia kosztów, jakie wierzyciel może wykazać zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7. Wyliczenie to bowiem, wprowadzone do tekstu dyrektywy na podstawie poprawek Parlamentu, zmierzało jedynie do wyjaśnienia, o jakie koszty mogłoby chodzić¹⁷, a nie do zmiany podstawowej zasady stosowanej dotychczas pod rządami dyrektywy 2000/35, mianowicie, że wierzyciel ma prawo do rozsądnej rekompensaty za wszystkie koszty. Być może ten przykład znalazł odzwierciedlenie w wyroku z dnia 10 marca 2005 r., QDQ Media (C-235/03, EU:C:2005:147) (zob. pkt 19 i 21 niniejszej opinii).

44. Wreszcie podział kosztów doprowadziłby ponadto do paradoksalnego rezultatu. Uważam (podobnie jak rząd czeski), że w przypadku opóźnienia w płatnościach wierzyciel mógłby wówczas uzyskać, w ramach odzyskiwania swojej należności z pomocą prawnika zatrudnionego w swoim przedsiębiorstwie, wyłącznie stałą kwotę w wysokości 40 EUR, pomimo że mógłby wykazać, iż jego koszty były w rzeczywistości wyższe. Natomiast w przypadku skorzystania z usług zewnętrznego prawnika rozsądna rekompensata wszelkich kosztów byłaby możliwa w wysokości przekraczającej stałą kwotę 40 EUR z tytułu wewnętrznych kosztów wierzyciela. Taka wykładnia doprowadziłaby więc do nieuzasadnionej różnicy w traktowaniu porównywalnych sytuacji. Ponadto taka wykładnia zachęcałaby w praktyce wierzyciela do korzystania z zewnętrznych usług prawnych zamiast z usług swoich własnych prawników, zwykle mniej kosztownych. Innymi słowy, podział kosztów mógłby pociągnąć za sobą sztuczny i nieuzasadniony wzrost wartości wierzytelności stanowiących przedmiot opóźnienia w płatnościach, a więc nadmierną rekompensatę.

45. Reasumując, uważam, że koszty wymienione w art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7, to „wszelkie [pozostałe]” koszty względem kosztów pokrytych przez stałą kwotę oraz że z tego względu wierzyciel może równie dobrze uzyskać rekompensatę za koszty „wewnętrzne” lub „administracyjne”, jeśli przekraczają one tę kwotę.

46. Co więcej, stała kwota w wysokości 40 EUR jest wymagalna bez konieczności uzasadnienia poniesionych kosztów („bez konieczności przypomnienia”, zgodnie z art. 6 ust. 2 dyrektywy 2011/7), bez względu na to, czy są one „wewnętrzne” czy nie. A więc, odwrotnie, to inne kwoty powinny być uzasadnione.

¹⁷ Zobacz poprawki wniesione w dniu 15 października 2010 r. przez Komisję Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów (dokument Parlamentu nr A7-0136/2010; zob. poprawka nr 30).

47. W tym względie w dyrektywie 2011/7 nie wyjaśniono, w jaki sposób w wyniku opóźnienia w płatnościach dłużnika wierzyciel powinien podnieść i uzasadnić koszty odzyskiwania należności poniesione w wysokości przekraczającej stałą kwotę 40 EUR, za które w art. 6 ust. 3 tej dyrektywy przyznano mu prawo do rekompensaty. Określenie tych sposobów dochodzenia pozostawione zostało ocenie ustawodawcy krajowego, który może zgodnie z art. 12 ust. 3 dyrektywy 2011/7 „utrzymać lub wprowadzić w życie przepisy, które są korzystniejsze dla wierzyciela niż przepisy niezbędne do spełnienia wymogów niniejszej dyrektywy”.

V. Wnioski

48. Z tych względów proponuję Trybunałowi, aby na pytanie prejudycjalne przedłożone przez Okresní soud v Českých Budějovicích, (sąd rejonowy w Czeskich Budziejowicach, Republika Czeska) udzielił następującej odpowiedzi:

Artykuł 6 ust. 1 i 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych należy intepretować w ten sposób, że wierzyciel jest uprawniony do uzyskania od dłużnika zapłaty stałej kwoty w wysokości 40 EUR oraz zwrotu wszelkich kosztów odzyskiwania należności poniesionych w wyniku opóźnienia w płatnościach dłużnika, jednak wyłącznie za część tych kosztów przekraczającą omawianą stałą kwotę w wysokości 40 EUR.